

Studie 3/2023

Vývoj postojů české veřejnosti k válečným uprchlíkům z Ukrajiny¹

ÚNOR 2023

DANIEL MÜNICH, TOMÁŠ PROTIVÍNSKÝ

Shrnutí

- Po vojenském útoku Ruska na Ukrajinu koncem února 2022 v Česku převládla atmosféra solidarity a většina Čechů přijímání válečných uprchlíků podporovala. Tato podpora do konce listopadu klesla zhruba o čtvrtinu. Podobně se zhoršovala vnímaná míra integrace Ukrajinců do české společnosti.
- Změna postojů české společnosti v čase však nevycházela primárně z osobní zkušenosti a z prožitého příchodu uprchlíků, ale souvisela spíše s postupně opadávajícím zájmem po vypuknutí konfliktu a prvotním šoku. Ačkoli se integrace Ukrajinců v některých dimenzích ve druhé polovině roku 2022 reálně zlepšila, například ve školách nebo na trhu práce, do vnímání české společnosti se tyto dílčí pokroky nepromítly.
- V české společnosti přetrvávají velké rozdíly v míře souhlasu s přijímáním ukrajinských uprchlíků. Odmítání uprchlíků často pramení z neznalosti a z obav ze zhoršení vlastní situace: odmítavé postoje častěji vyjadřují lidé, kteří nesledují zprávy nebo se nachází v tíživé životní situaci. Naopak lidé, kteří Ukrajince žijící v Česku znají osobně, zpravidla vyjadřují větší solidaritu a přijímání uprchlíků podporují častěji.

¹ Tato studie reprezentuje pouze názor autorů, a nikoli oficiální stanovisko Národohospodářského ústavu AV ČR, v. v. i. či Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium UK (CERGE). Veškeré případné nepřesnosti a chyby jdou na vrub autorů. Autoři oceňují úzkou spolupráci s PAQ Research při přípravě šetření a děkují za poskytnutí dat a odborné konzultace k nim, zejména Danielu Prokopovi a Elišce Dvořákové. Autoři děkují kolegům Michalu Bauerovi, Vojtěchu Bartošovi, Janě Cahlíkové a Julii Chytilové za jejich podíl na přípravě otázek do ukrajinského modulu šetření Život během pandemie. Dále autoři děkují Národnímu ústavu duševního zdraví a Dominice Grygarové za svolení k použití jejich části dat v šetření a za totéž děkují také Českému sociálněvědnímu datovému archivu Sociologického ústavu AV ČR a Yaně Leontiyevě.

Shběr dat i studie byly finančně podpořeny AV ČR v rámci programu Strategie AV21 Společnost v pohybu.

V této publikaci byla využita data, která byla získána prostřednictvím datových služeb Českého sociálněvědního datového archivu (ČSDA). Projekt výzkumné infrastruktury ČSDA podporuje MŠMT v rámci grantu č. LM2018135.

- Klíčová je také subjektivní interpretace geopolitických událostí: respondenti, kteří jsou přesvědčeni, že příčinou války je nevyprovokovaná ruská agrese, jsou vůči Ukrajincům výrazně vstřícnější, častěji souhlasí s jejich přijímáním a považují je za lépe integrované. I zde hraje mediální obraz a druh sledovaných zpravodajských zdrojů zásadní roli.
- Ačkoli jsou Češi vůči cizincům přicházejícím do České republiky obezřetní a považují je spíše za hrozbu, mezi osobními zkušenostmi s cizinci převažují zkušenosti pozitivní.

PROJECT OF THE ECONOMICS INSTITUTE OF THE CZECH ACADEMY OF SCIENCES

Study 3/2023

Evolution in Czech Public Attitudes towards War Refugees from Ukraine²

FEBRUARY 2023

DANIEL MÜNICH, TOMÁŠ PROTIVÍNSKÝ

Summary

- In the wake of Russia's military assault on Ukraine at the end of February 2022, an atmosphere of solidarity prevailed in the Czech Republic and most of the Czech population supported the country's intake of war refugees. By the end of November 2022, that support had fallen by approximately one quarter. Czechs' perceptions of how well integrated Ukrainians were into Czech society worsened similarly.
- This change in Czech public attitudes over time did not, however, stem primarily from personal or first hand experience of welcoming refugees; rather, it was related to a gradual decrease in public interest in the conflict after the initial shock of it first beginning. Although several aspects of Ukrainian refugees' integration improved in real terms in the second half of 2022, for example in relation to schools and to the labour market, this progress was not reflected in Czech public opinion.
- There continue to be very large differences in the extent to which different groups of the Czech public support the acceptance of Ukrainian refugees. Refugee rejection often stems from a lack of knowledge and from fears that the arrival of refugees could worsen people's own situations: negative attitudes to refugees are more often expressed by people who do not follow the news

² This study presents the authors' own views and not the official position of the Czech Academy of Sciences' Economics Institute nor of the Charles University Center for Economic Research and Graduate Education (CERGE). Any remaining ambiguities or errors are the authors' own. The authors collaborated closely with PAQ Research on the preparation of the survey and wish to thank them – in particular Daniel Prokop and Eliška Dvořáková – for providing the data and for their expert advice. The authors would like to thank their colleagues Michal Bauer, Vojtěch Bartoš, Jana Cahlíková and Julie Chytilová for their contribution to the preparation of questions for the Ukrainian module of the Life during the pandemic. The authors also thank the National Institute of Mental Health and Dominika Grygarová for agreeing to the use of their data in the study and they also thank the Czech Social Science Data Archive of the Institute of Sociology of the CAS and Yana Leontiyeva for the same.

The data collection and the study were produced with support from the Czech Academy of Sciences within its AV21 Strategy programme Society in Motion.

This publication uses data obtained through the data services of the Czech Social Science Data Archive (CSDA). The CSDA research infrastructure project is supported by the Ministry of Education, Youth and Sports under Grant No. LM2018135.

or who find themselves in difficult circumstances. People who have had first hand contact with Ukrainians living in the Czech Republic, on the other hand, usually express greater solidarity and are more often supportive of welcoming refugees.

- People's subjective interpretations of the geopolitical events are also a key factor: respondents who are convinced that the war was caused by unprovoked Russian aggression are far more accommodating towards Ukrainians, agree with refugee intake more often, and perceive those already in their country as better integrated. Media depictions of war-related topics and the types of news sources the respondents follow also play a key role here.
- Although the Czechs are wary of foreigners coming into the Czech Republic and tend to perceive them as a threat, their first hand experience of interaction with foreigners is predominantly positive.